

## 7. Model alimentari: Ramaderia

### Document de treball

Aquesta és una versió intermitja del document del GT Model Alimentari - ramaderia. Està basada en el document de partida que va treballar en JM Mallarach i s'hi incorporen algunes de les propostes rebudes a través del framapad, de les dinàmiques participatives de la sessió de debat del 19/11/2020 o d'altres canals puntuals. En aquesta versió s'han desestimat algunes de les aportacions rebudes, i també se n'han unificat d'altres i modificat part del seu contingut per tal d'encaixar-les amb el conjunt de propostes recollides. Respecte l'anterior versió, algunes de les propostes rebudes han estat de nou redistribuïdes al llarg del document per tal d'encaixar-les al lloc on s'ha considerat més oportú. També s'hi ha afegit informació per part de la XCN de manera posterior a la sessió de debat i, tot i que en bona part correspon a l'adaptació de les propostes rebudes, també incorpora altres propostes identificades a través de converses bilaterals amb persones expertes en diferents àmbits. En vermell aspectes a resoldre. El treball de debat i aprofundiment del document de partida ha estat finançat en el marc del projecte *Erasmus+ Setting up a Learning Platform for Access to Land*.

## DIAGNOSI

---

### Coneixement

- Parcial en els aspectes qualitatius.
- Manca de coneixement real de la situació del sector de la ramaderia extensiva.
- Greus dèficits en el coneixement de la governança dels comunals ramaders (sobretot a l'alta muntanya -ni tant sols cartografies de les propietats).
- Moltes mancances en els impactes negatius del model industrial intensiu (dins i fora del país), degut a l'actitud de bloqueig del poderós lobby de la ramaderia intensiva.
- Agroindústria: 1r sector industrial de Catalunya, 1r clúster agroalimentari europeu. La indústria càrnia és líder.

### Estat i tendències

- Un dels clústers ramaders intensius més grans i influents d'Europa.
- Forta dependència externa. Catalunya importa el 70% dels productes dels pinsos soja (2 M t/any) i blat de moro de Brasil i Uruguai, - torta i residus d'oli de soia (1,4 M tn/any) d'Argentina i el 65% dels animals processats.
- Greus impactes socials i ambientals al país i encara més externalitzats (no documentats).

- Declivi de la ramaderia extensiva (sobretot ovina i cabruna) i precarització d'aquest sector, associada a l'actual model que fomenta la intensificació industrial, i provoca els baixos preus, la invasió des d'altres sectors, la pèrdua de pastors, de carrerades, dels ecosistemes pastorals (pastures, prats, deveses, etc), i, en general, de la diversitat natural i cultural vinculada als sistemes pastorals, els espais oberts, i la ramaderia tradicional.
- Manca de consciència social sobre qui i com ens alimenta i, particularment, sobre els valors i serveis ecosistèmics de la ramaderia extensiva, a la que sovint s'atribueixen erròniament els mateixos impactes negatius de la ramaderia intensiva. Publicitat enganyosa i anuncis de productes -com la llet, amb animals en llibertat- que no són fidels a la realitat
- Incipients productes carnis i làctics de laboratori, produïts sense animals. Poden suposar un risc més per a la ramaderia extensiva.
- Incompliment de les directives europees sobre benestar animal
- Manca d'inspeccions i controls eficaços en tota la cadena (transport, comerç, engreix i matança d'animals)

### Polítiques

- Foment de la ramaderia intensiva amb tots els instruments de la PAC.
- Obstacles i penalització a la ramaderia extensiva i els models familiars i comunals.
- Pla de recuperació del sector oví i cabrum.
- L'única escola de pastors de Catalunya és d'iniciativa privada.
- Absència de polítiques de ramaderia extensiva, i d'instruments de governança democràtica del sector.
- Requeriment per part de la Comissió Europea al Estado espanyol perquè compleixi amb la Directiva 91/676 sobre nitrats.

### FITES

---

- Conservar i potenciar totes les races ramaderes autòctones.
- Garantir l'autoabastiment de carn ecològica.
- Eliminar la contaminació per purins i reduir la ramaderia intensiva a la capacitat que els sòls agraris locals tinguin d'absorbir els purins sense ser contaminats.
- Reduir (+50%) les importacions de soia i morenc el 2030 i el 90% el 2050.
- Considerar la ramaderia extensiva com a sector estratègic de país, dotant-la de polítiques, formació, posicionament al mercat, recerca, instruments de gestió i governança independents i transversals.
- Desescalar i reconvertir la ramaderia intensiva a ecològica i/o extensiva.
- Mediar i possibilitar la convivència entre la ramaderia extensiva i la presència de predadors

- Reduir i gairebé **eliminar l'ús** d'antibiòtics, en línia amb l'objectiu de la *Farm to Fork Strategy*, que estableix que “La Comissió reduirà un 50% les vendes d'antimicrobians per a animals de granja i d'aqüicultura d'aquí a 2030.”

## ACCIONS ESTRATÈGIQUES

---

### Marc Normatiu

- Pla de reducció de la ramaderia intensiva i els seus impactes negatius, aplicant polítiques de control, sancions i integració dels costos de les externalitats en els preus.
- Pla de reconversió de la ramaderia industrial a ecològica i/o extensiva, incloent la formació, el reciclatge professional, campanya social de canvi d'hàbits de consum i ajuts associats a la transició.
- Incentivar i recuperar ramaderia extensiva, sobretot ovina, fomentant tot el cicle, inclosos els escorxadors i obradors descentralitzats, la formació de pastors i tècnics, i millores laborals i socials, més la dignificació de l'ofici.
- Recuperar la transhumància – xarxa de carrerades i vies pecuàries (milers de km) com estratègia per la preservació de la biodiversitat, com a patrimoni natural-cultural del país, i com a estratègia d'adaptació al canvi climàtic –no esgota aqüífers, ajuda a prevenir incendis, abona els camps amb fem i llavors, etc.
- Desenvolupar sistemes de pagament pels serveis ambientals que proveeix la ramaderia extensiva
- Assegurar la flexibilitat real del paquet higiènic-sanitari i facilitar els tràmits administratius: Facilitar el procés de matança pels/les ramaders/es. Protegir la línia de petit bestiar als escorxadors i instar a que es reobrin les ja tancades. Adaptar la normativa per a reobrir els escorxadors municipals. Engregar un sistema de rotació pel territori d'escorxadors mòbils per a facilitar la venda de proximitat i el benestar de l'animal. Adaptar els escorxadors privats, comarcals i municipals per a processar animals procedents de la caça. Facilitar la instal·lació d'escorxadors a la pròpia finca a fi de reduir despesa i garantir benestar i proximitat. Crear sales de desfer i càmeres de fred comunitàries, que facilitin el processat i emmagatzematge del producte, facilitant així la venda directa i disminuint els costos.
- Mediació i adaptació de la ramaderia extensiva a la presència de predadors.
- Aprovar una moratòria al creixement de les granges porcines i elaborar polítiques per a abordar altres aspectes relacionats específicament amb la indústria porcina: el decreixement de la cabana porcina, el control dels vessaments de purins de les instal·lacions, la internalització dels costos ambientals de la indústria porcina, la reparació dels danys causats al medi ambient, la consideració de l'engreix de porcs com una activitat industrial enlloc de com una activitat agrària, etc. Complementar aquestes mesures amb un estudi d'alternatives econòmiques que satisfacin les necessitats ecològiques i socials dels territoris afectats.

- Establir l'obligatorietat d'identificar els productes provinents de la ramaderia intensiva.
- Elaborar indicadors i criteris que permetin diferenciar explotacions ramaderes en funció del seu grau d'extensivitat<sup>1</sup>, dotar-los d'un marc legal i utilitzar-los per orientar el disseny de polítiques.
- Deixar de subvencionar la gran distribució i l'agroindústria, -que escanya la pagesia, amb diners públics a través de subvencions directes i indirectes
- Incloure a nivell normatiu un respecte moral pels animals de ramat basant-se en la recerca científica sobre les seves capacitats.
- Invertir recursos per acomplir totes les directives europees relatives al benestar animal.
- Implantar per llei la videovigilància obligatòria als escorxadors.
- A nivell municipal, crear convenis de silvopastura a tots els municipis amb masses forestals públiques, i instar als propietaris forestals que no gestionin a cedir bosc per la silvopastura, tot facilitant infraestructures.

### Fiscalitat

- Gravar les importacions de matèries primeres per pinso: soia, blat de moro i altres.
- Gravar la ramaderia intensiva
- Bonificacions per manteniment de prats permanents per part de la ramaderia extensiva.

### Governança i fiscalització

- Remodelar l'Administració amb entrada d'experts en ramaderia extensiva, i establir legislació i eines de planificació i gestió pròpies, no jeràrquiques ni dependents d'altres sectors i polítiques.
- Desenvolupar els criteris i eines de planificació, integrades i no dependents jeràrquicament de la planificació forestal, conservació i prevenció d'incendis. Incloure l'expertesa dels Plans de Gestió Pastoral Integrada.
- Control efectiu amb el reforç veterinari d'inspeccions independents i legislació del benestar dels animals.

---

<sup>1</sup> Algunes organitzacions han fet un esforç per caracteritzar el grau d'extensivitat de les explotacions ramaderes: <https://www.wwf.es/informate/actualidad/?55564/Propuesta-de-caracterizacion-de-la-ganaderia-extensiva-Aproximacion-a-la-diferenciacion-del-grado-de-extensividadj>

### Educació, recerca i sensibilització

- Crear una formació professional i un màster universitari en ramaderia extensiva i pastoralisme, recollint l'experiència de l'Escola de pastors, ramaders i especialistes dins la formació reglada.
- Crear un centre dedicat a la recerca, gestió i suport pastoral. Aprofitant la iniciativa de l'Aliança Pastoral Catalana (governança públic-privada, transversal i democràtica).
- Desenvolupar un sistema d'indicadors de biodiversitat i adaptació al canvi climàtic en les pràctiques ramaderes.
- Diferenciació de la ramaderia extensiva respecte a la ramaderia intensiva (campanyes de sensibilització, informació a consumidors, certificació, etc.)

- Investigació i divulgació sobre què passa amb el transport, comerç i matança d'animals

- Educació ambiental pels polítics i agents del territori en bones pràctiques ramaderes.

## REFERÈNCIES

---

- Josep Montasell (2018) Els espais agraris a Catalunya 1978-2018. IEC: Natura ús o abús? 40 anys després.
- Política Agrària Comunitària (PAC). Actualment (Agost 2021) està tenint lloc la definició de les intervencions regionals a Catalunya i del conjunt del *Plan Estratégico Nacional*.
- DARP (2013) Pla de recuperació del sector oví i cabrum

### Experts consultats

Josep Maria Mallarach

Josep Montasell

Eduard Trepal

Laia Batalla

Ferran Pauné